

Regulamin
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego
w roku szkolnym 2026/2027
ETAP SZKOLNY

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury

Zakres umiejętności.

1. Czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów kultury.
2. Analiza i interpretacja utworów literackich oraz innych tekstów kultury z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Wykorzystywanie podstawowej wiedzy o języku – znajomość pojęć oraz terminów służących opisywaniu języka i komunikowaniu się ludzi.
4. Tworzenie wypowiedzi pisemnej na określony temat.
5. Umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
6. Wykorzystywanie elementów retoryki do tworzenia wypowiedzi pisemnych.
7. Stosowanie wiedzy o języku w tworzonych przez siebie wypowiedziach, w tym zasad ortografii i interpunkcji.

Treści szczegółowe

Uczeń:

- 1) Określa:
 - a) temat i główną myśl tekstu;
 - b) nadawcę i odbiorcę (adresata) wypowiedzi.
- 2) Rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz określa ich funkcje w utworze.
- 3) Wyróżnia elementy świata przedstawionego w utworze, w tym: zdarzenia, sytuacje, wątki (główne, poboczne), postacie (pierwszoplanowe, drugoplanowe, epizodyczne), określa czas i miejsce przedstawionych zdarzeń, wskazuje zależności między zdarzeniami.
- 4) Rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach.
- 5) Przedstawia własne rozumienie utworu i uzasadnia przyjęte stanowisko.
- 6) Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach.
- 7) Objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach.
- 8) Rozpoznaje rodzaje literackie, określa ich cechy, przypisuje utwór do rodzaju literackiego.
- 9) Rozróżnia gatunki epiki, takie jak: powieść, opowiadanie, nowela.
- 10) Analizuje i interpretuje teksty literackie oraz inne teksty kultury, w tym ikoniczne: obraz, plakat, grafika, fotografia, przedstawienie teatralne.
- 11) Rozróżnia typy tekstów: informacyjny, publicystyczny, ikoniczny, reklamowy.
- 12) Odróżnia informacje o faktach od opinii.
- 13) Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty pod względem treści i formy.
- 14) Wskazuje związek treści utworu z tekstem graficznym.
- 15) Charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny), narratora, bohaterów.

- 16) Rozpoznaje metaforę (ożywienie, uosobienie), porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, powtórzenie, pytanie retoryczne.
- 17) Wskazuje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym: wers, rym, strofę, refren.
- 18) Odróżnia mowę niezależną od zależnej.
- 19) Wykorzystuje wiedzę o języku poprzez:
- a) rozpoznawanie wypowiedzi oznajmujących, pytających, rozkazujących;
 - b) budowanie wskazanych wyżej wypowiedzi i ich przekształcanie;
 - c) wskazywanie i tworzenie podmiotu, orzeczenia, przydawki, dopełnienia i okolicznika;
 - d) rozróżnianie rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika, przysłówka;
 - e) określanie form przypadków, liczb, czasów, osób, trybów i rodzajów gramatycznych;
 - f) stosowanie poprawnych form gramatycznych wyrazów odmiennej;
 - g) rozpoznawanie w tekście typów wypowiedzi: równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej.
- 20) Tworzy wypowiedź pisemną w następujących formach gatunkowych:
- a) opowiadanie,
 - b) rozprawka,
 - c) wypowiedź argumentacyjna,
 - d) ogłoszenie,
 - e) zaproszenie.
- 21) Zna i stosuje zasady ortografii i interpunkcji.
- 22) Wykorzystuje wiedzę na temat budowy i zastosowania słowników: ortograficznego, języka polskiego, frazeologicznego, symboli, encyklopedii oraz wyszukiwania informacji w Internecie.

Lektury obowiązkowe

- 1) Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- 2) Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- 3) Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II;
- 4) Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księż*;
- 5) Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- 6) Sławomir Mrożek, *Artysta*;
- 7) Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*;
- 8) Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- 9) Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- 10) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- 11) Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- 12) John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*.

Do drugiego etapu zostaje zakwalifikowany uczeń, który zdobędzie 30 punktów z 38 (80%).